

2.10.2019

Jakelussa mainituille

Vuoden 2019 Demokratiatunnustuksen saajien valinta

Tausta

Valtiovarainministeriö, oikeusministeriö ja Suomen Kuntaliitto myöntävät vuonna 2019 neljättä kertaa **demokratiatunnustuksen** toimijoille tai organisaatioille, jotka ovat edistäneet demokratiaa ja hallinnon avoimuutta. Tavoitteena on kiinnittää huomiota julkisen hallinnon avoimuuteen ja myös kannustaa julkista hallintoa ottamaan toiminnassaan paremmin huomioon kuntalaisten ja kansalaisten osallistumistarpeet. Vuoden 2019 tunnustuksen erityisenä teemana on osallisuuden edistäminen.

Demokratiatunnustuksen saajaksi sai ehdottaa esimerkkiä toimintatavasta, toimintamallista, käytännöstä tai prosessista, jolla on tuettu kaikkien osallisuutta kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Vuoden 2019 tunnustus myönnetään kahdelle toimijalle/organisaatiolle.

Ehdotuksen arvioinnissa kiinnitettiin huomiota siihen, miten ehdotettu toimintatapa, toimintamalli, käytäntö tai prosessi

- edistää osallisuutta ja mitä uutta se tuo aiempaan toimintatapaan verrattuna,
- miten se on vahvistanut osallistuneiden kokemusta osallisuudesta,
- mitä uutta osallisuus on luonut laajemman osallistumisen ja (kokemus)asiantuntijuuden kautta tai
- mitä konkreettisia tuloksia ja lisäarvoa uudella toimintatavalla on saatu aikaan.

Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen,

- miten toimintatapa on alun perin valittu ja rakentunut,
- onko toiminta vakiintunut osaksi normaalia toimintaa ja
- millaiseen yhteiskunnalliseen ongelmaan tai tarpeeseen on haettu ratkaisua.

Ehdotuksia Demokratiatunnustuksen saajaksi voivat tehdä kaikki, jotka haluavat kiittää tiettyjä osallisuutta edistäneitä toimijoita tai nostaa esiin hyväksi havaitun, kumppanuuden toimintakulttuuria vahvistaneen toimintatavan, toimintamallin, käytännön tai prosessin. Ehdotukset perusteluineen tuli toimittaa valtiovarainministeriöön viimeistään 13.9.2019 kello 12 asti.

Tehtyjen ehdotusten pohjalta tunnustusten saajat valitsi tehtävään nimetty raati, johon kuuluivat valtiovarainministeriön alivaltiosihteeri Päivi Nerg, oikeusministeriön kansliapäällikkö Pekka Timonen ja Suomen Kuntaliiton toimitusjohtaja Minna Karhunen.

Tunnustukset jaetaan 9. lokakuuta 2019 Demokratiapäivän seminaarissa Oodissa Helsingissä.

Vastaanotetut ehdotukset ja Demokratiatunnustusten myöntäminen

Määräaikaan mennessä jätettiin yhteensä 18 ehdotusta, joista viisi koski samaa ehdotusta tunnustuksen saajaksi. Vastaanotetuista ehdotuksista kaksi ei sisältänyt mitään perusteluja ja osa ehdotuksista koskivat yrityksiä tai kansalaisjärjestöjä. Nämä suljettiin varsinaisen arvioinnin ulkopuolelle, koska demokratiatunnustus myönnetään julkisen sektorin toimijalle. Tehtävää varten asetettu raati arvioi jäljelle jääneet yhdeksän ehdotusta.

Ottaen huomioon tämän vuoden tunnustuksen myöntämiselle asetetut kriteetit, **raati valitsi tehdyistä ehdotuksista vuoden 2019 Demokratiatunnustuksen saajiksi Asumattomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat -varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki (AKU) -hankkeen ja Helsingin kaupungin stadiluotsitoiminnan.**

AKU-hankkeen päätoteuttajana toimii Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA ja osatoteuttajina Espoon, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Tampereen ja Vantaan kaupungit. Hankkeen päätavoitteena on rakentaa ennaltaehkäisevät asumattomuusstrategiat kuuteen hankekaupunkiin. Hankkeessa luodaan ja vahvistetaan kokemusasiantuntijuuden ja asiakasosallistumisen rakenteita sekä kokeillaan uusia asumattomuustyön toimintatapoja. Keskeistä hankkeessa on valtion toimijoiden ja hankekaupunkien yhteistyö asumattomuuden ennaltaehkäisemiseksi.

Yhteiskunnallisesti merkittävänä voidaan pitää sitä, että hanke käsittelee erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten osallisuutta. Oppilaitosyhteistyöllä on vahvistettu valmistuvien sosiaalialan ammattilaisten osaamista ja hankkeessa on kehitetty yhteistyöverkoston kanssa Suomen ensimmäinen asumissosiaalisen työn opintokokonaisuus Lahden ammattikorkeakouluun. Merkittävä osallisuuden muoto AKU-hankkeessa on asumattomuustyön kokemusasiantuntijuus. Hankkeessa on myös perustettu asumattomuustyön kokemusasiantuntijan toimi aikuissosiaalityöhön. Vuosina 2016-2019 toteutettavassa hankkeessa on työskennellyt syyskuuhun 2019 mennessä 20 työsuhteista kokemusasiantuntijaa ja 89 vapaaehtoista kokemusasiantuntijaa tai palvelun mallintajaa.

Helsingin kaupungin stadiluotsitoiminta käynnistyi vuonna 2017. Kaupunkilaisten osallisuutta edistämään on palkattu seitsemän stadiluotsia. Jokaiselle stadiluotsille on nimetty kaupunginosat, joissa hän vauhdittaa kaupunkilaisten aloitteita sekä auttaa alueen verkostoja löytämään toisensa.

Stadiluotsien myötä kaupunkiin saatiin vastuuhenkilöt, joiden päätyönä on rakentaa siltoja kaupunkilaisten ja kaupungin hallinnon välille sekä auttaa ihmisiä osallistumisessa ja vaikuttamisessa. Hanke vastaa tunnistettuun yhteiskunnalliseen tarpeeseen siitä, että tarvitaan välittäjiä luotsaamaan ihmisiä palvelujen ja osallistumismahdollisuuksien äärelle. Toimintatapaa voidaan varmasti mallintaa muuallakin. Demokratiatunnustusehdotuksen perustelujen mukaan stadiluotsien toiminta on lisännyt sellaisten väestöryhmien osallisuutta, joiden tavoittamisessa muilla tavoin saattaa olla vaikeaa. Stadiluotsit esimerkiksi käyvät säännöllisesti paikan päällä tapaamassa eri ryhmiä ja tukevatnäitä vaikuttamisen eri teemoissa. Stadiluotsien toiminnan todetaan tavoittaneen myös niitä kaupunkilaisia, jotka eivät ole aiemmin olleet kiinnostuneita

osallistumaan. Stadiluotsit opastavat myös omaehtoisen toiminnan, esimerkiksi paikallisten tapahtumien, järjestämisessä. Idea stadiluotsitoimintatavasta on alun perin lähtöisin kaupunkilaisilta itseltään ja Helsingin kaupunki on sitoutunut edistämään toimintaa pitkäjännitteisesti ja vakaasti.

Demokratiatunnustuksella halutaan kiittää tunnustuksen saajia hyvästä työstä ja jakaa siitä saatuja kokemuksia ja oppeja muiden kanssa. Lisäksi tunnustuksen saaneita kannustetaan edelleen kehittämään omaa toimintaansa hyödyntäen siitä saatua palautetta.

Jakelu Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat -varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki (AKU) -hanke
Helsingin kaupungin stadiluotsitoiminta
Demokratiatunnustuksen valitsijaraati